

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΕΝΑΣ ΤΡΥΦΕΡΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΕΡΩΣ ΤΟΥ ΧΕΛΝΤΕΡΛΙΝ

(Από την τελευταία βιογραφία του μεγάλου και δυστυχισμένου Γερμανού ποιητού)

δέσπονα.

•Για μία στιγμή, έγραψε τρεις μέρες αργότερα ο ποιητής στο φίλο του Νόιφερ, έμμεσα θαυμασμένος. "Ότι λεπτότερο, ό,τι ευγενικότερο, ό,τι αιδεσιμότερο είχε συλλάβει ως την ημέρα εκείνη ό νούς μου για την ιδανική αμορφία, τό ένεσάρκωσε ή γυναίκα αύτή. "Έμοιαζε σάν πλάσμα άλλου κόσμου. Στην άρχή μέ εύταζε μ' ένα γλυκό ξάφνισμα, μά, όταν τής είπα ποιός ήμου, μέ χατέστησε μέ μαν έγκαρδιότητα γεμάτη άρέλεια και ειλικρίνεια".

Ο Χέλντερλιν προσελίθη πραγματι ως παιδαγωγός στο σπίτι του Γκοντάρ κ' ήταν κατενθουσιασμένος από τό νέο του περιβάλλον. Παντού γύρω του έβλεπε ανθρώπους ευγενικούς, ανθρώπους που σπάνια συναντά κανείς στη ζωή. Μά από πάντων, όμως, ήταν ένθουσιασμένος μέ την οικοδόσπουνα, την γλυκιάτη Σουζάννα Γκοντάρ.

•"Έχουμε, έγραψε στον Νόιφερ, μά πολύ εύχαριστη, πολύ άπλη και πολύ έγκαρδία φίλια μέ την Σουζάννα Γκοντάρ. Έύχομαι κ' ελπίζω να μείνη ή σχέση ής φιλική, και να μνη υποφέρω ξανά ό,τι υπέφερα στο Βαλτεροχάουζεν, από την Καρλόττα φον Κάλμπα".

Όστόσο, ή ψυχή του ήταν ακόμα βαθιά πληγωμένη από τον πρόσφατον αυτόν έρωτά του, και παρ' όλη τή στοιχική τρυφερότητα της Σουζάννας Γκοντάρ, δέν ήταν εύκολο να συνέλθη άμείσως. •"Είμαι σάν ένα γέριχο φυτό, έγραψε στον ίδιο του φίλο, που έπεσε στο δρόμο σπάζοντας τή γλάστρα του, ένα φυτό που τ' άνηθ του μαράθηκαν και ή ρίζες του κοπήκαν και τό όποιο στο νέο χώμα που όρίζεται τώρα μόνο μέ έξαιρετική περιποίηση μπορεί να σωθή από τό θάνατο".

Τις έξαιρετικές αυτές φροντίδες τις παρείχε στον Χέλντερλιν ή Σουζάννα. Είχε μαντεψει την πόλη ή του, είχε μαντεψει την μεγάλη του ενσώθησια, που έφτανε μέχρι νοσηφάτης, και προσπαθούσε να τον γιατρέψη. Μά τό λεπτό αυτό έργο τό έκανε μέ μεγάλη διακριτικότητα, από τό φόβο μήπως πληγώσει την υπεργράνεια του ποιητού.

Ο Χέλντερλιν ήταν μαγεμένος, μαγεμένος και από την φυσική μη και από τή σοσιατική άμορφία της Σουζάννας.

•"Μοιάζει σάν θεά της άρχαίας Έλλάδος, είτε μιλώντας για τή Σουζάννα στον φίλοσφο "Έγεια, μά μέρα που τον συνάντησε στη Φραγκφούρτη.

Και πραγματικά, όπως φαίνεται από μία μακράννη προτομή της, ή Σουζάννα Γκοντάρ είχε στα χωματηρητικά της όλη την ευγένεια μιας άρχαίας θεάς. Μά και ή ψυχή της δέν έβλεπε λιγότερο τον Χέλντερλιν. Τή θεωρούσε σάν ένα πλάσμα υπερχάσιμο, πλάσμα έξηροσμένο, όπως και ό ίδιος, στη γή, από κάποιον άλλον πλανήτη, που άναζητούσε μέ ήρω, ανάμεσα στους χιδαίους κατοίκους αυτού του κόσμου, την πρώτη ύφρανα πατρίδα της :

•"Σωπαινείς και υποφέρεις, τής έγραψε σ' ένα ποίημα εκείνης τής εποχής, γιατί δέν σε καταλαβαίνουν, ό ευγενική ύπαρξη ! Κιτάξεις τή γή και σωπαινείς, την άμορφη αύτή μέρα, γιατί άλλοιμονο ! του κάκου άναζητείς ψυχές που να σου μοιάζουν, στο φώς του ήλιου... Ψυχές μεγάλες και τρυφερές που δέν υπάρχουν πουθενά".

•"Η χάρις, ή ψυχική της ευγένεια, ή γούλινη, ή εύφια της, τά γενναία της αισθήματα, ή άμορφία της Σουζάννας, όλες ή σπάνιες αυτές άρετές της ένθουσιάζαν τον Χέλντερλιν. Ζούσε σ' έναν κόσμο έστώσεως που ήταν κάτι παραπάνω από έρωτα και που δέν είχε όμως τίποτε από την δλωκότητα του έρωτος. "Ήταν ένα αισθήμα άγνό, αθέριο, σχεδόν άγγελικό.

•"Είμαι ένθουσιόμένος, έγραψε στον Νόιφερ, όσο δέν άνηφα ποτέ άλλοτε ως τώρα. Δέν άμφιβάλλω πειά ό,τι ή ζωντανή εικόνα τής άμορφιάς, όπως τή φανταζόμουν, είνε ή Σουζάννα. "Η φίλια μας είνε χαρσύνη και ίερή και έχει κάτι από την αιώνητητα. "Η περκομισμένη μου καρδιά ήσυχάζει στη γλυκειά γαλήνη

που σκορπίζει ή μαρκή της ύπαρξης".

Στά ποιήματά του είχε άρχισει να τής δίνει τό συμβολικό όνομα τής Διοτίμας, τής θεικής γυναίκας, τής σοφής και έμμευσμένης, που παρουσιάζει ό Πλάτων στο «Συμπόσιο».

•"Επί τέλους, συνάντησα στη γή, την ιδανική γυναίκα που έλλεπα στα όνειρά μου, που την άγνάτευε μέ τά θαυμαμένα από την έκστασι μάτια της, ή ψυχή μου", έγραψε στο Νόιφερ, ένα μόλις μήνα μετά την άφιξη του στη Φραγκφούρτη, μέσα σ' ένα παραληρημα ένθουσιασμού ό έρωτημένος ποιητής...

Είχε νοιώσει τον έρωτα αυτόν ή Σουζάννα ή νομίζε πως ήταν ένας άπλος ποιητικός θαυμασμός ; "Όπως και αν έχει τό πράγμα, φρονόταν στον Χέλντερλιν σάν σε μικρότερο άδελφό, σάν σ' ένα χαϊδεμένο και άτακτο παιδί που έχει άνάγκη από συμβουλές και φροντίδες. "Όταν τον έβλεπε άχτένιστο, του έλεγε να χτενιστή, όταν τά ρούχα του ήσαν τσαλακωμένα, του έλεγε να τά προσέξη, τον συμβούλευε να μνη τρώη τά νύχια του, όταν τά έβλεπε φραγμένα. Γιανά και τρυφερά τον δασκόλευε, αυτόν που τον είχε πάρει στο σπίτι της για να δασκαλεύη τό παιδί της ! Μά όλ' αυτά, συμβουλές, γουστειές, όχι μόνο δέν έθιγαν καθόλου τον Χέλντερλιν, άλλ' ίσπανία στάλαζαν στην ψυχή του μιάν άρρητη ευτυχία : •"Σίρεις— έγραψε στον έπιστο φίλο του,—πως ως τώρα ζούσα χωρίς καμία πίστη, πως κρατούσα κλειστή τήν καρδιά μου, πράγμα που μ' έκανε τόσο δυστυχία, μά γίνω, όπως ξέρω, χαρούμενος σάν άετός, αν δέν είνε άντικείμεν τό πλάσμα αυτό στη ζωή μου ;".

Συγχρόνως σ' ένα ποίημά του, εκφράζοντας τό ίδιο αισθήμα, τούτο, έγραψε :

•"Η καρδιά μου έξαγισίαηκε, γέμισε από μά πιο ώραία ζωή, άφύτον άγαπώ".

Μά να, έξαφνα, ενώ φαίνονταν τόσο ευτυχισμένος, μά μέρα του Αύγουστου του 1817, σ' ένα του γράμμα στον Νόιφερ, τού έέλεγε ή σταραχτική αύτή κραγή : •"Η ψυχή μου ξεκινείται άπ' άγάπη και μίσος".

Τι είχε συμβεί ; Άκριβώς δέν είνε γνωστό. Τό πιθανότερο φαίνεται ό,τι ό Χέλντερλιν, σφοδρά πειά έρωτημένος μέ την Σουζάννα Γκοντάρ, έντέμνε δίσκολα τή θέση του ός παιδαγωγός, την όποια θεωρούσε ταπεινωτική. Μά και ό σόβανος της Σουζάννας, βλέποντας την έξαιρετική τρυφερότητα της γυναίκας του προς τον Χέλντερλιν, είχε άρχισει να ύποπτεύεται και να ζηλεύη.

Μά μέρα ή ζήλεια του έξέσπασε και έκανε μια φοβερή σσημή στον ποιητή. "Όστερα άπ' αυτό ό Χέλντερλιν δέν μπορούσε πειά να μείνη στο σπίτι της άγαπημένης του. Πήγε στο "Αυβούργω και από εκεί κώδε τόσο ταπεινά κρηρά στη Φραγκφούρτη όπου συναντούσε την Σουζάννα. "Όσο, και τις κρηρές αυτές συναντήσεις τους άναγκάστηκαν να τις διακοψουν σε λίγο, γιατί ύπήρχε φόβος μήπως άνακαλυφθούν και τότε να ήταν πολύ δύσκολη ή θέσις και τών δύο. Απομακρυστηκαν για πάντα μέ φθηνοπορική μέρα, σε μία έξοχολή τοποθεσία της Φραγκφούρτης.

•"Ήλθε όπως πάντα, έγραψε στο φίλο του ό Χέλντερλιν, διηγούμενος τό σταραχτικό αυτό γεγονός, ήλθε όπως πάντα, τό δειλινό. "Ήταν μια κρηρή φθηνοπορική μέρα. Καθήσαμε κοντά-κοντά, έγραψε εκείνη τό κεράλι

της στην άγκυλιά μου, μά δέν μπορούσαμε να ξεστομισουμε λέξη. Σωπαινουμε και κλαιουμε. "Όσο κ' αν ήξω δέν θα λημονήσω τό σταραχτικό τής ώρας εκείνης. Οά ήθελα να είνε πεθάνω, οά ήθελα να μη την είνε γνωρίζω, οά ήθελα να βρισκόμουν κάπου πολύ μακριά... Σε μία στιγμή μέ κίταξες μέ τά δακρυσμένα της μάτια στα μάτια μου και μου φηθύρισε μέ σδυσμένη φωνή : "Οά μέ θυμάσαι ;"

Την άπάντησι στην ερώτησι αυτή της Διοτίμας του, την έδωσε ό Χέλντερλιν ύστερα από δύο μέρες, σ' ένα του ποίημα : "Φεύγω, Διοτίμα, έγραψε. "Ίσως μία μακρηνή μέρα σε ξαναϊδώ. Μά σδυσμένως θάγαι τότε ό πόθος μας, και θάμιστε ήρεμο ό ένας δίπλα στον άλλον, και ξένοι ό ένας για τον άλλον, όπως εκείνοι που εχουν φύγει από τή γή...".

ΠΑΡΟΜΙΕΣ

- Τρώγε άλαφρό φαί τό βράδυ για να ζήσης πολλά χρόνια.
- Τό ξερό φαμί του σπιτιού είνε νοσημότερο από τό ψητό κρέας τής ξενητειάς.

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΓΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

•Ο Γάλλος κρησιοτοιογράφος Ζύλ Ρομπαί (Σκίτσο του Μανιόρ).

της στην άγκυλιά μου, μά δέν μπορούσαμε να ξεστομισουμε λέξη. Σωπαινουμε και κλαιουμε. "Όσο κ' αν ήξω δέν θα λημονήσω τό σταραχτικό τής ώρας εκείνης. Οά ήθελα να είνε πεθάνω, οά ήθελα να μη την είνε γνωρίζω, οά ήθελα να βρισκόμουν κάπου πολύ μακριά... Σε μία στιγμή μέ κίταξες μέ τά δακρυσμένα της μάτια στα μάτια μου και μου φηθύρισε μέ σδυσμένη φωνή : "Οά μέ θυμάσαι ;"

Την άπάντησι στην ερώτησι αυτή της Διοτίμας του, την έδωσε ό Χέλντερλιν ύστερα από δύο μέρες, σ' ένα του ποίημα : "Φεύγω, Διοτίμα, έγραψε. "Ίσως μία μακρηνή μέρα σε ξαναϊδώ. Μά σδυσμένως θάγαι τότε ό πόθος μας, και θάμιστε ήρεμο ό ένας δίπλα στον άλλον, και ξένοι ό ένας για τον άλλον, όπως εκείνοι που εχουν φύγει από τή γή...".